DOI: 10.31359/2079-6242-2022-46-174
УДК 343.412:343.97

Є. В. Полях, аспірантка відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

ЛАТЕНТНІСТЬ ПОРУШЕНЬ НЕДОТОРКАННОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ: ЇЇ РІВЕНЬ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ

Постановка проблеми. Детальне вивчення й аналіз злочинності передбачають її постійне вимірювання в масштабах усієї країни і в межах окремих регіонів. Важливим кількісним показником у цьому контексті є її рівень, тобто виражена в числових показниках загальна кількість кримінальних правопорушень і осіб, які їх вчинили за певний період часу (місяць, квартал, рік) на конкретній території (у державі, області, районі)[1]. Аналізуючи статистичні дані, надані Офісом Генерального прокурора на відповідний запит, доходимо висновку, що у період 2015–2022 рр. зареєстровано 1 870 порушень недоторканності приватного життя. При цьому динаміку їх виявлення можна вважати позитивною. Як позначено на малюнку 1, щороку обліковується все більше таких правопорушень. Виключення складає 2022 р., що, на нашу думку, пов'язано з повномасштабним вторгненням рф на територію України. Разом із тим припускаємо, що це відбувалося не за рахунок того, що таких порушень стало більше, а за рахунок збільшення кількості заяв про їх вчинення до правоохоронних органів.

Однак беззаперечним є факт того, що дані статистичної звітності, що вважаються офіційними показниками стану злочинності в країні, не задовольняють потреби справжнього наукового пізнання[2], оскільки статистика відображає не стан злочинності як такий, а стан її реєстрації, тоді ж як реальна криміногенна ситуація може бути значно гіршою. Таким чином, при дослідженні злочинності практично значущим є установлення її латентної частини, що виявляється актуальним й для дослідження окремих її різновидів, зокрема порушень недоторканності приватного життя.

Кількість зареєстрованих кримінальних проваджень, передбачених ст. 182 КК України за 2015–2022 рр.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В українському правовому полі питанням кримінально-правової охорони недоторканності приватного життя свої наукові пошуки присвятили О. Горпинюк, Ю. Дем'яненко, І. Король, С. Лихова та О. Сосніна. Безумовно, науковий доробок цих учених має фундаментальне значення не лише для розвитку кримінально-правової доктрини та закону про кримінальну відповідальність, а й для розробки оптимальних заходів запобігання та протидії порушенню недоторканності приватного життя у кримінологічній площині. Однак у жодному дослідженні взагалі не було приділено увагу питанням латентності порушень приватності, що є недоліком, оскільки у той час, як офіційна статистика вказує на незначну кількість порушень недоторканності приватного життя та суміжних складів кримінальних правопорушень, результати соціологічних опитувань свідчать про діаметрально протилежну ситуацію. Саме це й зумовлює необхідність визначення рівня латентності досліджуваних правопорушень.

Таким чином, **метою статті є** встановлення реальних масштабів порушень приватності, визначення фактичної криміногенної ситуації, а також дослідження причин латентності порушень недоторканності приватного життя.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з тим, що латентність порушення недоторканності приватного життя ще не досліджувалася на теренах України, вивчення цього питання слід почали з висунення гіпотези про високолатентність останніх.

[1] Головкін Б М (ред) *Кримінологія: підручник* (Право, 2020) 384

[2] Поклад В І *Методологія та методика вивчення латентної злочинності: Навчальний посібник* (РВВ ЛДУВС, 2007) 48

Малюнок 1

Однак, оскільки «кожне явище сприймається дослідником лише в раніше засвоєних ним поняттях»[1], власне дослідження доцільно розпочати з теоретичних питань, як от: поняття латентності, її видів, причин, місця у структурі злочинності тощо.

В. Оболенцев із посиланням на різні словники вказує, що термін «латентний» походить від лат. *latens (latentis)* і визначається як «прихований», «невидимий», де слово «прихований» означає «таємний», який не виявляється явно, тобто протилежний явному, загальновідомому; «невидимий» означає незримий, недоступний зору, непомітний[2]. Загалом злочинність належить до латентних соціальних явищ та процесів, оскільки сутнісною характеристикою кримінальних правопорушень є їх прихованість. Водночас цілком слушною є теза про те, що використовуючи тільки ознаку «невідомість», «прихованість», ми не можемо сформулювати поняття «латентна злочинність», оскільки воно повинно включати й іншу суттєву ознаку – неврахованість вчиненого кримінального правопорушення у статистичній звітності[3]. Позиції про те, що до латентної частини злочинності слід віднести кримінальні правопорушення, які були вчинені, але не стали відомі правоохоронним органам, або стали їм відомі, але були приховані від обліку, дотримується більшість науковців (І. Даньшин, В. Оболенцев, В. Поклад, О. Джужа, Х. Аликперов, Р. Расулов та ін.). Виходячи з практичної спрямованості цього кримінологічного дослідження, ми не будемо вдаватися до поглибленого дослідження центральних понять латентності. У межах цієї статті лише наголосимо на латентній частині злочинності як «сукупності фактично вчинених, однак невиявлених або таких, що внаслідок інших певних обставин не стали відомими правоохоронним і судовим органам, злочинів, відомості про які у зв'язку з цим не знаходять відбиття в офіційній кримінально-правовій статистичній звітності»[4][5].

Для характеристики прихованої злочинності як у науковій, так й у практичній площині вживається термін «рівень латентності», що позначає частку незареєстрованих кримінальних правопорушень серед усіх фактично вчинених деліктів та може бути високим (понад 65–70%), середнім (30–60%) та низьким (менше 30%)[6]. Вимірювання рівня злочинності на практиці здійснюється різними методами, найчастіше – соціологічними (опитування) та статистичними (аналіз офіційних даних кримінально-правової статистики), які й обрані нами для дослідження явища латентності порушення недоторканності приватного життя та приватності в цілому. Основою для дослідження питання порушень недоторканності приватного життя, зокрема, рівня, видів та причин їх латент-

[1] Поклад В І *Методологія та методика вивчення латентної злочинності: Навчальний посібник* (РВВ ЛДУВС, 2007) 48

[2] Оболенцев В Ф *Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження* (Видавець СПД ФО Вапнярчук Н М, 2005) 128

[3] –

[4] –

[5] Головкін Б М (ред) *Кримінологія: підручник* (Право, 2020) 384

[6] Поклад В І *Методологія та методика вивчення латентної злочинності: Навчальний посібник* (РВВ ЛДУВС, 2007) 48

ності, стали результати двох опитувань, які проводилися шляхом анкетування правників (4 730 опитаних працівників правоохоронних органів та суддів) і пересічних громадян (1 152 осіб). Анкетування проводилися на умовах добровільності й анонімності з використанням безкоштовного програмного забезпечення для адміністрування опитувань Google Forms, а також шляхом заповнення друкованих примірників анкет.

Отже, дослідження рівня латентності кримінальних правопорушень проти приватності, доцільно розпочати з аналізу оцінок правників. На запитання, скільки на одне обліковане кримінальне правопорушення проти приватності припадає не облікованих, відповіді працівників правоохоронних органів і суддів розділилися у такий спосіб: на думку 17,1% опитаних працівників правоохоронних органів та суддів в Україні реєструється лише одне з десяти порушень проти приватності. Інші відповіді структурно розподілилися так: 15,2% респондентів обрали співвідношення 1:1; 7,9% – «1:2»; 11,5% – «1:3»; 5,9% – «1:4»; 14,2% – «1:5»; 5,2% – «1:7»; по 5,1% – «>1:10» та «>1:20»; 5,5% – «>1:50»; 7,3% – «>1:100». Для зручності аналізу отриманих даних пропонуємо звести ці показники у групи, де сума варіантів відповідей «1:1», «1:2», «1:3» є показником низького рівня латентності; «1:4», «1:5», «1:7» – середнього, а «1:10», «>1:10», «>1:20», «>1:50», «>1:100» – високого.

Структурний розподіл відповідей респондентів щодо рівня латентності кримінальних правопорушень проти приватності, %

Як можна побачити на малюнку 2, більшість працівників правоохоронних органів і суддів (40,1%) вважають кримінальні правопорушенням проти приватності високолатентними; 25,3% респондентів – такими, що мають середній рівень латентності; а 34,6% – низьколатентними. У цілому жоден з інаведених показників не характеризується як абсолютна більшість (понад 50%) та не входить у межі запропонованого у правовій доктрині діапазону високолатентних правопорушень (понад 65%). Саме тому, на нашу думку, доцільно звернутися до результатів анкетування громадськості. На запитання щодо наявних фактів порушення права опитаних осіб на недоторканність їх приватного життя, 43,4% респондентів відповіли «так», 19,2% – «ні», а 37,4% – «не знаю». Цікавим є те, що 87,1% респондентів не зверталися до правоохоронних органів із приводу захисту свого права на недоторканність приватного життя. Враховуючи те, що лише 12,9% опитаних все ж таки повідомили правоохоронцям про порушення власних прав, співвідношення між потенційно облікованими та невідомими фактами втручання у право на приватне життя наближується до 1:9, тобто на одне виявлене кримінальне правопорушення припадає дев'ять невиявлених, що говорить про високу латентність порушень недоторканності приватного життя.

При аналізі латентності важливого значення набуває питання про встановлення її причин. Але цьому має передувати дослідження видів останньої. Усю латентну злочинність більшість учених традиційно поділяють на три групи: природну, штучну та межову, беручи за критерій механізм латентизації, тобто «процес дії різних криміногенних чинників, що перешкоджають правоохоронцям своєчасно отримати інформацію про вчинені злочинні посягання»[1]. Проте деякі науковці виділяють й четвертий вид[2345], так звану «процесуальну латентність»[6] або «латентність, що спричинена діями правоохоронців»[7].

Природна латентність являє собою сукупність фактичних кримінальних правопорушень, про які ані правоохоронні органи, ані посадові особи, ані громадяни не мають ніякої інформації. Надаючи характеристику штучній латентності, варто зазначити, що більшість науковців під час опису цього явища дотримується вчення Р. Акутаєва, який стверджував, що в межах цього виду латентності згруповано кримінальні правопорушення, які або не взяті на облік, або ж узяті на облік, але

---

[1] Рішко Б С 'Латентна злочинність: поняття, причини, методи виявлення' (2016) 41 Том 2 Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право» 130–132

[2] Саско О І 'Щодо поняття латентної злочинності та причин її виникнення' (2017) 1 (9) Історико-правовий часопис 150–155

[3] Кальман А Г, Христич И А *Краткий словарь криминолого-статистических терминов* (НИИИПП АПрН Украины, 1998) 68

[4] Оболенцев В Ф *Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження* (Видавець СПД ФО Вапнярчук Н М, 2005) 128

[5] Фролова О Г *Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та кримінологічні проблеми та шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів): Навч. Посібник* (АртЭк, 1997) 208

[6] Даньшин И Н *Преступность: понятие, общая характеристика, причины и условия: Учеб. Пособие* (УМК ВО, 1988) 86

[7] Головкін Б М (ред) *Кримінологія: підручник* (Право, 2020) 384

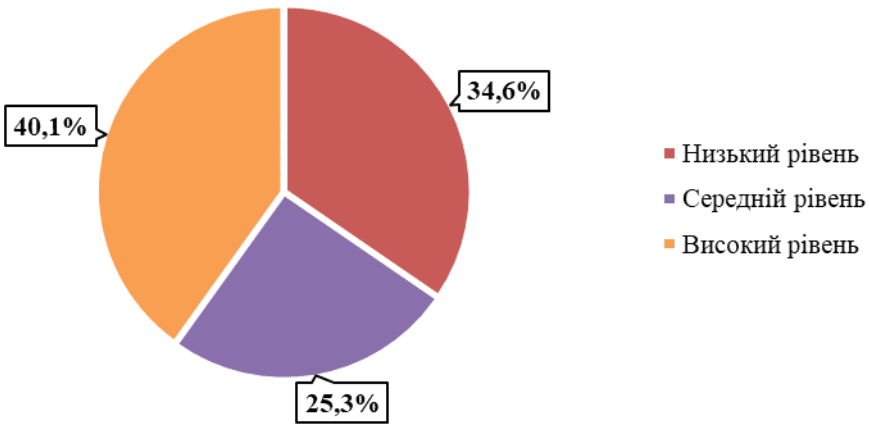

Малюнок 2

не розкриті[1]. Ми ж підтримуємо більш сучасний підхід, відповідно до якого: 1) штучна латентність акумулює у собі кримінальні правопорушення, про які, крім злочинця, знають й інші особи, але правоохоронцям про них вони свідомо з різних мотивів не повідомляють[2][3]; 2) виявлені, але не зареєстровані правоохоронцями кримінальні правопорушення, створюють процесуальну латентність[4]. Межова латентність характеризується так званою «добросовісною помилкою», тобто коли факт вчинення кримінального правопорушення став відомим потерпілому чи стороннім особам, але через неясність ситуації або неправильну правову оцінку про цей факт не повідомляється в органи кримінальної юстиції.

Для того, аби виокремити превалюючий вид латентності досліджуваного явища, до анкети соціологічного опитування працівників правоохоронних органів та суддів нами було введено питання про причини незначної кількості кримінальних проваджень, пов'язаних із порушенням недоторканності приватного життя. Отже, респондентам запропоновано чотири варіанти відповідей, а також можливість поділитися власною думкою, якою, до речі, скористалися 2,1% опитуваних. Більшість правоохоронців і суддів вбачають, що кримінальні провадження не відкриваються через те, що громадяни не звертаються до правоохоронних органів із приводу втручання в їх приватне життя (44,1%), тобто мова йде про існування переважно межової латентності досліджуваного явища. Ще 13,5% респондентів зазначають, що причина незначної кількості кримінальних проваджень полягає у відсутності фактів вчинення кримінальних правопорушень проти приватності, тоді як 21,3% осіб переконані, що такі факти все ж таки є, але потерпілі не знають про порушення їх прав, що, на нашу думку, говорить про природну латентність цього явища. Ще 19% працівників правоохоронних органів і суддів указують на існування процесуальної латентності, оскільки, на їх думку, виникають складнощі при кваліфікації вчиненого кримінального правопорушення, що у подальшому, по суті, породжують так звані «безперспективні провадження». Крім того, більшістю розгорнутих відповідей також підтверджується існування процесуальної латентності. Так, респонденти акцентують увагу на неналежній кваліфікації слідчих/прокурорів та небажанні займатися справами цієї категорії; на складнощах у документуванні та доказуванні (збирання доказів та їх оцінка), встановленні правопорушників та суб'єктивної сторони правопорушення, зокрема, умислу; на відсутності напрацьованого механізму виявлення таких правопорушень, методик їх розслідування, правового механізму доведення винуватості, а також судової практики у таких справах. Деякі респонденти виказують, що перелічені вище фактори випливають із недоліків законодавства.

Разом із тим вважаємо за доцільне поділитися слушними думками представників апеляційних судів України. Наприклад, на думку одного із суддів причина незначної кількості кримінальних

[1] Акутаев Р М 'К вопросу о методах измерения латентной преступности' (1998) 7 Государство и право 57–60

[2] Головкін Б М (ред) *Кримінологія: підручник* (Право, 2020) 384

[3] Литвак О М 'Державний контроль за злочинністю' (дис. канд. юрид. наук, Харків, 2001) 377

[4] Головкін Б М (ред) *Кримінологія: підручник* (Право, 2020) 384

проваджень полягає «найчастіше в тому, що, з позиції слідчих органів та прокуратури, звернення громадян, які надходять із приводу втручання в їх приватне життя, межують із цивільно-правовими відносинами». Інший же суддя вбачає причини у «відсутності зацікавленості органів прокуратури у підтриманні державного [публічного – авт.] обвинувачення у суді щодо вказаної категорії кримінальних правопорушень; у непогодженні органом досудового розслідування повідомлення про підозру особі в учиненні зазначених діянь і, як наслідок, у неправильній кваліфікації зазначених діянь органами досудового розслідування, у невнесенні відомостей до ЄРДР».

Установлення домінуючих видів латентності порушень недоторканності приватного життя потребує дослідження й питання про причини її появи, яке потрібно розглядати з урахуванням особливостей ведення кримінальної статистики, що «залежать від різних мінливих суб'єктивних факторів або установлених організаційних схем»[1]. Під причинами латентності слід розуміти сукупність обставин, що мають соціальний, історичний, організаційний, кадровий, матеріальний, правовий, технічний, психологічний чи будь-який інший характер та перешкоджають виявленню й реєстрації кримінальних правопорушень. Ними можуть виступати, зокрема, низький ступінь очевидності вчиненого діяння або його малозначність, ретельне приховування злочинного посягання, відсутність безпосередніх постраждалих, рівень кримінального професіоналізму винного, негативна практика «покращення» звітних показників через приховування виявлених посягань, випадки помилкової кваліфікації кримінальних правопорушень як адміністративних, низька кваліфікація працівників правоохоронних органів, низький рівень правосвідомості значних верств населення; зневіра у можливості знайти злочинця, небажання розголосу інтимних сторін життя, погрози винного, аморальна поведінка самого потерпілого тощо. Тобто факторами латентизації виступають як об'єктивні, так і суб'єктивні обставини.

З метою дослідження причин латентності порушень недоторканності приватного життя до анкет соціологічних опитувань як громадськості, так і правників, нами було введено схоже за змістом запитання. Зокрема, представникам правоохоронних органів і суддям було поставлене запитання про те, чому громадяни не звертаються до правоохоронних органів з приводу втручання в їх приватне життя. При цьому запропоновано обрати один із шести варіантів відповідей або запропоновано висловити власну думку.

Виходячи з отриманих результатів анкетування, робимо висновок, що майже третина опитаних (32,6%) основною причиною не звернення громадян до правоохоронних органів із приводу втручання в їх приватне життя вбачає саме небажання розголошувати певні аспекти свого приватного життя (подружні зради; домашнє насильство; нетрадиційні сексуальні відносини тощо). Трохи більше 1/5 респондентів (22,4%) переконані, що причина ховається у незнанні потерпілих про конституційне право на приватність та можливість притягнення правопорушників до відповідальності. Ще 18,5% опитаних зазначають, що такий стан спровоковано незначною шкодою від порушення недоторканності приватного життя; 12,5% респондентів підтримують тезу про намагання самостійного врегулювання проблеми. І лише 9,6% правників вважають, що причина у недовірі правоохоронним органам. Результати представлені у вигляді діаграми на малюнку 3.

Структурний розподіл відповідей працівників правоохоронних органів і суддів

на запитання щодо причин не звернення громадян до правоохоронних органів із приводу втручання в їх приватне життя?» (%)

Крім того, представникам правоохоронних органів і суддям була надана можливість поділитися власною думкою щодо цього питання. Однак в абсолютній більшості відповідей правники наголошують на тому, що всі запропоновані нами варіанти відповідей у сукупності відображають їх бачення проблеми.

В анкеті соціологічного опитування громадськості на таке саме запитання ми запропонували схожі варіанти відповідей. Отримані результати показали, що абсолютна більшість пересічних громадян (66%) не вірить у можливість захисту права на недоторканність приватного життя правоохоронними органами. Майже чверть респондентів (24%) зазначає, що не звернулися б за захистом своїх прав через недовіру до правоохоронних органів. У той самий час правоохоронці і судді не відносять це до основної причини (9,6%). Не співпадає думка громадськості та правників й щодо такої

[1] Рущенко І П *'Соціологія злочинності'. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб.* (Каравела, 2002) 220–256

Малюнок 3

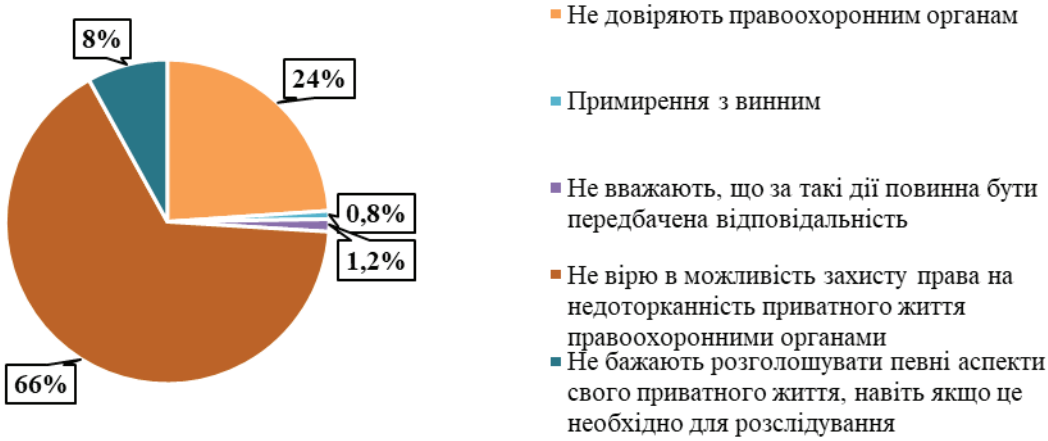

Малюнок 4

причини, як небажання розголошувати певні аспекти свого приватного життя. Як ми вже зазначали вище, правоохоронці та судді вважають цю причину основною (32,6%), тоді як представники громадськості – ні (8%). З відповідей респондентів стає зрозумілим, що деякі з них намагався б урегулювати проблемні стосунки самотужки – шляхом примирення з винним (0,8%). Таку саму думку висловили 12,5% правників. Ще 1,2% опитуваних взагалі не вважають, що за такі дії має бути передбачена відповідальність. Результати представлені у вигляді діаграми на малюнку 4.

Структурний розподіл відповідей громадськості про причини не звернення до правоохоронних органів у випадку порушення права на недоторканність приватного життя (%)

Висновки. Отримані результати свідчать про високолатентний характер порушень недоторканності приватного життя в Україні. Встановлено, що реальний обсяг досліджуваних правопорушень у понад дев'ять разів перевищує офіційно обліко-

ваний рівень. На латентність порушень недоторканності приватного життя впливає чимала кількість факторів як суб'єктивного (проявляються, зокрема, у незнанні своїх прав в аналізованій сфері суспільних відносин та недовірі до правоохоронної системи в цілому), так й об'єктивного (суттєві складнощі, які виникають у правоохоронців під час виявлення та розслідування досліджуваного складу правопорушення, через що такі факти реєструються лише у випадку, коли безпосередньо виявлена особа та наявна доказова база) характеру.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Obolentsev V F, *Latentna zlochynnist: problemy teorii ta praktyky poperedzhennia* [Latent criminal: problems of prevention theory and practice] (Vydavets SPD FO Vapniarchuk N. M., 2005) 128 (in Ukrainian).
2. Kalman A G, Hristich I A, *Kratkiy slovar kriminologo-statisticheskih terminov* [Brief dictionary of criminological and statistical terms] (NIIIPP APrN Ukrainyi, 1998) 68 (in Russian).

Edited books

3. Danshin I N, Prestupnost: ponyatie, obschaya harakteristika, prichinyi i usloviya: Ucheb. Posobie [Crime: concept, general characteristics, causes and conditions: a tutorial] (UMK VO, 1988) 86 (in Russian).
4. Poklad V I, Metodolohiia ta metodyka vyvchennia latentnoi zlochynnosti: navchalnyi posibnyk [Methodology and methods of detection of latent crime: a study guide] (RVV LDUVS, 2007) 48 (in Ukrainian).
5. Frolova O H, *Zlochynnist i systema kryminalnykh pokaran (sotsialni, pravovi ta kryminolohichni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia za dopomohoiu lohiko-matematychnykh metodiv): Navch. Posibnyk* [Crime and the system of criminal punishments (social, legal and criminological problems and ways to solve them using logical-mathematical methods): a study guide] (ArtEk, 1997) 208 (in Ukrainian).
6. Holovkin B M (uporiad) *Kryminolohiia: pidruchnyk* [Criminology: a manual] (Pravo, 2020) 384 (in Ukrainian).

Part of the books

7. Rushchenko I P, 'Sotsiolohiia zlochynnosti'. Spetsialni ta haluzevi sotsiolohii: Navch. posib [Sociology of crime. Special and branch sociologies: a study guide] (Karavela, 2002) 220–256 (in Ukrainian).

Journal articles

8. Akutaiev R M, 'K voprosu o metodakh yzmerenyia latentnoi prestupnosty' [On the question of methods for measuring latent crime] (1998) 7 Hosudarstvo y pravo 57–60 (in Russian).
9. Rishko B S, 'Latentna zlochynnist: poniattia, prychyny, metody vyiavlennia' [Latent crime: concepts, causes, detection methods] (2016) 41 Tom 2 Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu Seriia «Pravo» 130–132 (in Ukrainian).
10. Sasko O I, 'Shchodo poniattia latentnoi zlochynnosti ta prychyn yii vynyknennia' [Regarding the concept of latent crime and its causes] (2017) 1(9) Istoryko-pravovyi chasopys 150–155 (in Ukrainian).

Dissertations

11. Lytvak O M, 'Derzhavnyi kontrol za zlochynnistiu' [State control over crime] (dys. kand. yuryd. nauk, Kharkiv, 2001) 377 (in Ukrainian).

Полях Є. В.

Латентність порушень недоторканності приватного життя: її рівень та причини виникнення

У статті розглянуто явище латентності порушень недоторканності приватного життя, її рівень та причини виникнення. Вказане дослідження є актуальним, оскільки встановлення реальних масштабів порушень приватності та визначення фактичної криміногенної ситуації є важливим складовим елементом розробки й впровадження ефективних заходів запобігання та протидії таким злочинним проявам.

Наголошено, що офіційна статистика вказує на незначну кількість порушень недоторканності приватного життя та суміжних складів кримінальних правопорушень, однак результати соціологічних опитувань говорять геть про діаметрально протилежну ситуацію. З року в рік обліковується все більше таких правопорушень але, авторка припускає, що це відбувалося не за рахунок того, що таких порушень відбувалося більше, а за рахунок збільшення кількості заяв про їх вчинення до правоохоронних органів. Шляхом використання соціологічних та статистичних методів вимірювання рівня латентності, дослідниця приходить до висновку, що співвідношення між

потенційно облікованими та невідомими фактами втручання у право на приватне життя наближене до 1:9, тобто на одне виявлене кримінальне правопорушення 9 невиявлених. Це говорить про високу латентність порушень недоторканності приватного життя.

Значну увагу приділено визначенню видів латентності порушень приватності, серед яких превалюючу роль має межова латентність, оскільки найчастіше кримінальні провадження не відкриваються через те, що громадяни не звертаються до правоохоронних органів з приводу втручання в їхнє приватне життя. Приділено увагу природним та процесуальним криміногенним чинникам, що також зумовлюють існування латентності вказаного явища.

Зроблено висновок про те, що причини (фактори) латентизації є, з одного боку, відображенням суб'єктивного сприйняття потерпілими, що здебільшого проявляється у незнанні своїх прав у аналізованій сфері суспільних відносин та недовірі до правоохоронної системи в цілому. З іншого боку, не можна виключати й об'єктивні причини, серед яких доцільно вести мову про суттєві складнощі, які виникають у правоохоронців під час виявлення та розслідування досліджуваного складу правопорушення, через що такі факти реєструються лише у випадку, коли безпосередньо виявлена особа та наявна доказова база.

Ключові слова: *латентна частина злочинності, латентність, фактори латентизації, кримінальні правопорушення проти приватності, недоторканність приватного життя*

Poliakh Ye. V.

Latency of violations of the inviolability of private life: its level and causes of occurrence

The article examines the phenomenon of latency of privacy violations, its level and causes. This research is relevant, because establishing the real scale of privacy violations and determining the actual criminogenic situation is an important component of the development and implementation of effective measures to prevent and counter such criminal manifestations.

It is emphasized that official statistics indicate a small number of violations of privacy and related criminal offenses, but the results of sociological surveys speak of a diametrically opposite situation. From year to year, more and more such offenses are recorded, but the author assumes that this was not due to the fact that there were more such violations, but due to an increase in the number of statements about their commission to law enforcement agencies. By using sociological and statistical methods of measuring the level of latency, the researcher comes to the conclusion that the ratio between potentially recorded and unknown facts of interference with the right to private life is close to 1:9, that is, for one detected criminal offense 9 undetected. This indicates a high latency of privacy violations.

Considerable attention is paid to determining the types of latency of privacy violations, among which border latency plays a predominant role, since most often criminal proceedings are not opened due to the fact that citizens do not contact law enforcement agencies about interference in their private lives. Attention is paid to natural and procedural criminogenic factors, which also determine the existence of the latency of this phenomenon.

It was concluded that the causes (factors) of latentization are, on the one hand, a reflection of the subjective perception of the victims, which is mostly manifested in ignorance of their rights in the analyzed sphere of social relations and distrust of the law enforcement system as a whole. On the other hand, objective reasons cannot be excluded, among which it is expedient to talk about significant difficulties that arise for law enforcement officers during the detection and investigation of the investigated composition of the offense, which is why such facts are registered only in the case when a person is directly identified and available evidence base.

Key words: *latent part of crime, latency, latentization factors, criminal offenses against privacy, inviolability of privacy (private life)*

Стаття надійшла до редакції:1.10.2023 р.
Прийнята до друку: 20.11.2023 р.